

ELŐFIZETÉS

HELYBEN	
Egész évre	24— korona.
Fél évre	14— korona.
Negyed évre	7— korona.
Egy hónapra	2.40 korona.
VIDEKEN	
Egész évre	26— korona.
Fél évre	16— korona.
Negyed évre	8— korona.
Egy hónapra	2.60 korona.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 237.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Résvérvy-
Társaság.
Kisfaludy téren 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1916.

Főszerkesztő
Stauber József.

Szombat, július 29.

Brody déli szélén tovább harcolunk.

Az újabb orosz offenzíva osekély eredménye.

Budapest, július 28. (Hivatalos.)
A főhadiszállásról jelentik:

Orosz hadszíntér:

A Fekete-Czereposz felső folyásánál több orosz támadás megfiúsult. A Brodytól északra levő területen az ellenség tegnap egész napon át folytatta rohamait a késő délutáni órákig. Allandóan visszaveretve vitézül harcoló csapataink által egy lépésnyi terület sem tudott nyerni, csak az este megindított újabb tömegtámadás után sikerült az oroszoknak a Lesniowtől Brodyba vezető úttól keletre állásainkba benyomulniok. Csapataink folytatják a harcot Brody déli szélén. Wolhyniában Pustomytnél a cs. és kir. osztagok elűzték az ellenséget egy előre tolt elsáncolásból. Swiniuchytól északkeletre az oroszok egy betörésével szemben ellentámadást indítottunk. Még július közepén, az ellenség négy neli szünet után, Wolhyniában újabb megkezdte offenzíváját. Ennek egész eredménye a mai napig annyiban fogható össze, hogy a mi részünkön egy avoalva kilométer széles arevonalrazt tizenöt kilométernél nem nagyobb mélységben visszahozítottak. Ezt a csekély területnyereséget az ellenség súlyos támadások szakszerűségei által és bizonyos áldozatokkal fizette meg.

Olasz hadszíntér:

Az egész arevonalon nem volt nagyobb tevékenység. A Laghi medencében egy járőrvállalkozásunk iglyokban egy tisztet és huszonnétfőnyi legénységet eredményezett. Panneveglio területén az erős ellenséges tüzserégi tűz tovább tart. Kisebb olasz osztagok előnyomulását martuzelésünkkel megakadályoztuk.

Délkeleti hadszíntér:

A helyzet változatlan. Söfer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Események a tengeren:

Július huszonegyedikén reggel, tengeri repülőrajunk az ontrantói, molai, badi, giovanazzói és molletti pályaudvarokra, katonai tárgyakra és gyárakra igen sikeresen dobtak ne-

héz és könnyű és gyújtó bombákat. Nevezetesen Bariban érték el pusztító telitalálatokat a vasúti épületeken, gyárakon és a kormányzósági palotán és nagy üzekeket figyeltek meg. Heves lövetésük és az ellenséges védőrepülőgépekkel folytatott harc ellenére repülőrajaink sértetlenül visszatértek. Majdanparancsnokság. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Teljesen összeomlott angol támadások.

Nagy erővel megújult sikertelen orosz támadások.

Berlin, július 28. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér:

Egy német járőr előretörésének eredménye Neuve-ouapeille vidéken harminc fogoly, köztük három tiszt és két géppuska volt. A Sommetól északra a legnagyobb erősségig fokozott angol tüzelés után a délután folyamán erős támadások következtek, amelyek posieres mellett és több ízben a Foueraux erdőnél és attól délkeletre állásaink előtt teljesen összeomlottak. Ezek a támadások Longuevalban és a del'Ville erdőben elkezdett közelharcokra vezettek, de az ellenség itt sem díszkedhetik sikerrel. A Sommetól délre kölcsonos élénk tüzserégi tevékenység után csak ellenséges kézigránátos csapatoknak előretöréseire került a sor. Soyecourt mellett visszavertük őket. A Maastól keletre a franciák vállalkozásai a Triaumont-erőd ellen eredménytelenek maradtak.

Keleti hadszíntér:

Hindenburg tábornagy hadsereje:

A helyzet általában változatlan.

Lipót bajor herceg tábornagy hadsereje:

Az oroszok támadásait nagy erővel megújították. Tegnap délután óta nál izben hasztalanul indultak támadásra két hadtesttel. Gorodiscótól keletre, a Skrobotowa—Wygoda arevonal ellen további támadások folyamatosan vannak. Lyachowicetól északnyugatra levő Szczara állásaink előtt két hadosztály támadó hullámai több ízben özönlöttek vissza. Az ellenség veszteségei igen súlyosak.

Linsingen tábornak hadsereje:

Swiniuchytól északkeletre az oroszok támadásai egyelőre test nyertek.

Ellentámadások folyamatban vannak. Pustemytnél az osztrák-magyar csapatok rohammal verték vissza az oroszokat az előállításokból.

Bothmer gróf tábornok hadsereje:

Különösebb esemény nem történt.

Balkán hadszíntér:

Wodenától északnyugatra és északra, a bolgar állás előterében az ellenségre nézve veszteségteljes tüközetek voltak. Legfelsőbb hadvezetőség. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Kenyér-gondok.

Arad, július 28.

Két nappal ezelőtt írtunk ezen a helyen az aradi kenyérről, amely méltán ekkor komoly gondolkodóba nemcsak a lakosságot, hanem a hatóságokat is, azokat a hatóságokat, amelyek eddig csak fáradsággal tudtak megszerezni a városi polgárok számára a mindennapi kenyeret. Írtunk róla, hogy a városok lakóit elzartak a gabona- és lisztbeszerzés lehetőségétől, mert csak olyan búzát vásárolhatnak, amely a város területén termelt, azonban nagy kérdés, vajjon megtudják-e szerezni a polgárok az itt termelt gabonát? Az is nagy kérdés, hogy a helybeli búzát miképpen őröltessek meg, mert hiszen — tudomásunk szerint — Arad minden malma szerződésben áll a Hadi Terménnyel, s így vámórlést nem vegezhetnek. Azonban úgy értesültünk, hogy újabb olyan malom kezdte meg működését, amely a magánosok számára is végezhet őrítést. A mellett pedig Ujaradon is fel lehet liszté dolgoztatni az aradi gabonát a közigazgatási hatóságok némi jóakaratával.

Tehát már ott tartanánk a tervezettségben, hogy malmaink volna. De miképpen jutunk az aradi gabonához? Mindent el kell követni, hogy az a mennyiség, ami Arad határában terem, Arad polgárai számára itt maradjon. Felhívjuk Arad hatóságát, vegye kezébe az aradi határban termelt gabona helyes elosztásának kérdését; hívja össze értekezletre az aradi földbirtokosokat és termelőket, írja össze, hogy mennyi búzára és rozsrá van kútasuk, aztán pedig szólítsa fel mindazokat, akik maguk egész esztendőre be tudják szerezni a kenyérhez való lisztjüket. Ha a város vezetői kötelességevé teszik az aradi,

termelőknek, hogy gabonájukat legelső sorban közvetlenül itteni logyasztóknak adják el, akkor nem hisszük, hogy ők kivonnák magukat ennek teljesítése alól. Talán fölösleges is hangsúlyoznunk, hogy emez indítványunk megtételénél, legelső sorban az összpolgárság érdekeinek védelme vezetett bennünket és csak másodsorban gondoltunk arra, hogy ez „a vagyonos osztály” kényelmét is biztosítja. Közélelmezési axióma az, hogy minél többen látják el magukat lisztel, annál zavartalanabb lesz a natóság munkája. Sajnos, mi sem rendezkedtünk be két-három esztendő háborúra és a mi közélelmezési apparátusunk sem elégíti ki az igényeket ép úgy, mint ezt Franciaországban is tapasztalhatjuk. Hogy milyen zavarokkal jár a natósági ellátás, azt épen a legutóbbi napok eseményei mutatták meg legvilágosabban. Semmi szükség arra, hogy sötét színekkel ecseteljük helyzetünket, mert hiszen az a legmerészebb túlzás lenne, azonban mindenki tényként konstatalhatja a némileg lehangoló valóságot. A tényeket nem lehet és nem is szabad letagadni és meg kell mondani, hogy Arad hatósági ellátása körül valami hibának kell lenni, mert hiszen akkor nem találkozunk elégedetlen hangokkal a polgárság körében.

Ha minden teljesen zavartalanul folyna, akkor nem találkozoznánk panaszokkal a polgármester hivatalában. Azt készséggel koncedáljuk, hogy az elégedetlenkedők között sokan vannak a türelmetlenek, akik a nagyhangu trázisok helyett inkább jól tennék, ha kevés intelligenciával rendelkező embertársaikat inkább felvilágosítanák az itthon maradt polgárságnak a háboruban való kötelességeiről és arra gondolnának: hősiesség önmegtartóztatás milyen fel-emelő példát produkálja a német nép. A hatóságokhoz is volna azonban néhány szavunk. Köztudomású, hogy az utóbbi időben a liszt kiutalása nem megy olyan pontossággal, mint azelőtt és épen ezért a türelmetlen közönség mohón kap utána. A hatósági üzletek előtt való csoportosulás tulajdonképen oka azonban a rendszer helytelenségében rejlik. A liszt elosztásáról másképen kell gondoskodni. Nem szabad a kereskedőket kirekeszteni ebből a szerelőlött fontos munkából. Hiába állít tel a hatóság még három közélelmezési üzletet is, mert azok előtt is egyformán hangulatrontó csoportosulás támad. A hatósági boltok nem pótolhatják teljesen a grázlerájok működését, masrészt pedig nem lehet célja a hatóságnak, hogy a saját adófizető polgárainak tömegét tönkre tegye. Különösen akkor nem lehet ez a cél, amikor azzal mit sem segítünk az össziakosság sorsán.

Eldőptetés. A magyar királyi pénzügyminiszter Révffy Lajos dr. állami végrehajtót az aradi magyar kir. pénzügyigazgatóságnál a jelen állomás helyén való meghagyás mellett a X. fizetési osztályba nevezte ki

Nem szolidáris a jassii egyetem a russzofilekkel.

(A bukaresti tanárok visszautasítása.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Bukarest, július 28.

A bukaresti egyetem russzofil tanárai Cantacuzinu és Pangrati tanárok közvetítésével veszedelmes politikai mozgalomba akarták belevinni a jassii egyetem tanárait is, hogy így a két egyetem szolidárisan lépjen fel Oroszország érdekében. A jassii egyetem rektora azonban visszautasította a meghívást azzal, hogy a tanári kar legnagyobb része szabadságon van, szután meg azzal, hogy a jassii egyetem tanárainak legnagyobb része orosz-ellenes érzelmű.

Miután a jassii egyetem tanári karát ilyen formán a közös mozgalomba vinni nem lehetett, a bukaresti russzofil egyetemi tanárok szon fáradoznak, hogy egy monstré diák kongresszust rendeztesse, melyen mind a két egyetem tanuló ifjúsága legyen részt. Célja pedig lármás tüntetések rendezése az utóán a kormány, a király és kivált a trónörökös ellen.

A rendezendő diákmozgalom lelke Cusa a hírhedt plagizátor és Mesincescu, akik állítólag rengeteg pénzt kaptak a rendezendő diákkongresszus szervezésére. Jassiban általában a fetháborodás a két tanár ellen, akik a diákokat a maguk és a Jonescu, Filipescu féle politikai párt eszközeivé akarják tenni. A diáktüntetésre azért van szükség, mert a kormány az utóbbi időben erőlyesen lépve fel a királyi család és tagjai ellen tüntetőkkel szemben és most már a megremült Tace Jonescu és Filipescu többé nyíltan gyalázkodni nem mernék, a minden időben valamelyes rokonszenynek örvendő diákságot akarják céljaikra felhasználni. Komoly politikuskok közbelépése folytán a kormány engedélyezi ugyan a diákkongresszust, de amint ezek a diákokat érdekítő ügyektől eltérnének és a korona és tagjai ellen tüntetnének, a leg-erőlyesabban fog fellépni ellenük.

Brusszilov folytatja az offenzívát.

Saját tudósítónk telefonjelenése.

Budapest, július 28.

Bern. A Corriere della Serának jelentik Pétervárról, hogy az orosz offenzívát a legközelebbi napokban valószínűleg a legnagyobb arányban folytani fogják. Az orosz haderők szám szerint sokkal nagyobbak, mint azt hitték. Brusszilov tabornok gondoskodott róla, hogy elég nagy mennyiségű élelmet és tüzérseget kapjon. A neuéz ágyuk száma folyton emelkedik. Egyetlen frontszakaszon hat-száz nehéz ágyut lehetett megállapítani. A harctári tudósítók szerint az offenzíva ellenére az orosz hadsereg lőszer készlete és technikai felszerelése még mindig intakt.

Hamburg. Gomoll Vilmos, a Hamburger Fremdenblatt haditudósítója, aki Hindenburg frontján időzik, a következőket jelenti lapjának a legutóbbi napok harci eseményeiről:

Repülőink élénk tevékenysége a keleti fronton rendkívül nagy pusztulást vitt az oroszokra. Bár az ellenség részéről francia repülőik mutatkoznak Voisin-gépekkel, amelyeket könnyű megismerni, még sem bírták megakadályozni repülőink felderítő és támadó szolgálatát. Rendszeresen végrehajtják terveiket, amelyek katonai épületek elpusztítására és katonai mozdulatok megzavarására irányulnak. Pínskától Dünaburgig folytonosan bombákkal arasztották el a front mögött lévő vasuti csomópontokat. Hogy milyen nagyszerű a mi repülő flottánk, bizonyítja a ravai kikötő ellen intézett nagyszabású támadás, amelynek kiváló sikere volt.

Hindenburg frontján a harci tevékenység lelohadt, mert az oroszok az utóbbi napok támadásaiban nagy vérvesztéséget szenvedtek. Az orosz front mögött megfigyelt mozdulatokból megállapítható, hogy az ellenség új csapatokat szállít a frontra, hogy a támadt hézagokat kitölthesse. Az elmúlt napokban a rigai fronton csak kisebb vállalkozások voltak, amelyekben mindannyiszor kudarc érte az orosz-

kat. Smorgontól északnyugatra is támadtak az oroszok, és a támadásuk azonban még ki sem fejlődhetett, mert tüzelésükben hamarosan megsemmisült.

Krevotól délre két nappal eselőtt támadást kísérelt meg az ellenség. A rohamot gáztámadással vesették be. Ez alkalommal kitűnt, hogy a német gázármok teljesen megfelelnek rendeltetésüknek. Amidőn az ellenség azt hitte, hogy elérkezett a támadás pillanata előre indította csapatait, amelyek azonban ágyu- és gépfegyver tüzelésükben csaknem teljesen elpusztultak. A támadás nem ismétlődött meg.

Sarrail erősítéseket vár.

(Csatározások a macedóniai határon.)

Saját tudósítónk telefonjelenése.

Budapest, július 28.

Szófia. Görög lapoknak jelentik Szalonikiből, hogy az ottani angol és francia tisztikar körében bizonyosra veszik, hogy Egyiptomból és Indiából legközelebb ötszáz ezer ember fog Szalonikibe érkezni. Az új csapatok megérkezésével egyidőben Sarrail tábornok megkezdte az általános offenzívát a közép-európai szövetség seregei ellen.

Kalsruhe. A Neue Züricher Nachrichten jelenti Aténből: A francia-angol fennhatóság alatt álló szerb hadsereg Floridán keresztül az északi határra vonult. Eltekintve a kisebb határmenti csatározásoktól, komolyabb akciók még nem történtek. Hír szerint Sarrail tábornok még erősítésekre vár.

Páris. A Matinnak jelentik Aténből: Rallis szerb követ a szerb csapatok élelmezésének bizonyos megkönnyítését követelte a kormánytól. A külügyminiszter a követelés teljesítésére ígéretet tett.

Hartwig levele a trónörökös gyilkosaihoz.

— Pasics intimusa a szerb hadüzenet ismeretlen részleteiről. —

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Budapest, július 28.

Szófia. A szerb állami leveletarban megtalálták Hartwig volt szerbiai orosz nagykövetség egyik levelét, melyet a trónörökös pár gyilkosaihoz intézett. Ebből az okmányból is kitűnik, hogy Péterváron már végrehajtás előtt napokkal vártak a merénylet eredményét.

Szerbia letiprása után a vagyonosabb és a magasabb intelligenciához tartozó lakosság Srájeva menekült. Legtöbbször Genében telepedett le, ahol Jankovics volt külügyminiszter egyetemi tanár a vezetőjük. Francia pénzén ő adja ki a La Serbie című lapot, amely a néporu második évfordulója alkalmából kimarólag az osztrák-magyar ultimátum evforulójával foglalkozott. Szerbia ártatlanságát hangsúlyozta és a központi hatalmakra toltja a világháború odiumát. Csak egy tényre való emlékezésben téved aggodalmasan a La Serbie és pedig abban a tényben, hogy a szerajevói gyilkosságban a szerbiai kormány vétkeessége a leglelkiesmeretesebb vizsgálat után kétségtelenül igaznak bizonyult. Az entente összes lapjaiban kiadták a háború kitörése óta a jeleszt, hogy a hivatalos Szerbiának vetkességét egy szóval sem szabad érinteni. A harminchárom oldalra terjedő dossier, amely a Narodna Obrana tevékenységének pragmatikus feltüntetését tartalmazza és amelyet Berchtold gróf abban az időben az európai nagyhatalmaknak átadott, az entente sohasem hozta nyilvánosságra. Szerbia gyilkos politikájának az égő vádiratáról, a cypriai gyilkos iskoláról, amelyet Jankovics Bozó aktív szerb generáció rendszeresen látogatott és amelyben a trónörökös pár gyilkosait bombavetésre tanították, az entente nyilvánossága soha egyetlenegy szóval sem emlékezett meg. E világtörténelmi okmány ismerete nélkül az entente nyilvánossága még most is azt hiheti, hogy Ausztria-Magyarország a szerajevói merényletbe önkényesen keverte bele a szerb államot. Ennek okmány-szerű bizonyítását az entente mostanáig agyonhallgatta. Erre a dossierra a La Serbie sem mer emlékezni.

E helyett a belgrádi Stampának korábbi kiadója, Jaksics e számban a belgrádi utolsó huszonnégy órának izgató jelenetét festi le, amelyek az osztrák-magyar ultimátum átadása után lejátszódtak. Július 24-ről 25-re virradó éjszakán Sándor trónörökös megígátgatta az orosz követet, ahonnan a cárhoz egy sürgős telegramot küldöttek el. Miklós cár válasza a következő napon déli felé érkezett meg. Jaksics, aki minden dologba be volt avatva, a cár e feleletét őszintének, bizatónak és energikusnak nevezi s bizatón tanácsot ad egy osztrák-magyar támaszadásra. A cár feleletének megérkezése után azonnal minisztortanácsot hívtak össze. Mi volt a szerb minisztortanács legfontosabb elhatározása? Talán a békés kiegyenlítésre való törekvés? Korántsem. A minisztortanács mindenekelőtt már a déli

órákban elrendelte az összes szerbiai haderők mobihizációját, s csakis a mozgósítás elrendelése után kezdtek foglalkozni az osztrák-magyar jegyzékre adandó válasz kidolgozásával. A cár sürgönye döntött a háború, vagy béke kérdésében. A cári sürgönyt, amint az most Jaksics történelmi fontos írásából kitűnik, a szerb minisztortanácsban a szerb kormány felhívásnak tekintette, hogy a monarchiának kívánságát a legesélyesebb mértékben se teljesítsék. Másnap Pasics edesélte intimusának, a báró Giesl-nél tett emlékeztető látogatását, amelyen a szerb válaszigyzéket átnyújtotta. A szerb miniszterelnök a következőket mondotta:

— Giesl báró némitag zavart szereteire méltósággal fogadott. Halvány volt és láthatóan nyugtalan. Átvette a szerb válaszigyzéket és amint az asztalra helyezte, észrevettem, hogy keze reszket. Midőn sajnálatosul kitejertem a tőlőt, hogy a szerb kormány nem áll módjában az osztrák-magyar válaszigyzéket elfogadni, vállat vont és részéről is sajnálkozását fejezte ki. Meghajtottak kölcsönösen magunkat és elhagytam a termet.

A belgrádi követnek ez a jellemzése viselkedését előttünk nagyon szimpátiusan világítja meg. Az ember legyőzte benne a rideg diplomata: halvány volt, izgatott és a keze remegtek. Jaksics Szerbia nagyságának dicsőítésével végül emlékeztetés. Szerbia a kritikus pillanatokban nagyságot mutatott s magatartása az óriási áldozatok és szenvedések ellenére is dicsőséget hozott rá, melynek nagyságát a történelem fogja megerősíteni. E dicsőítésre csak az lehet a választunk, hogy Szerbia megszereste magának azt a dicsőséget és azt a nagyságot, hogy zsoldosává lett a megdölgötlan orosz politikanak, mely aztán romlásba döntötte. Pasics és társai, akik Hartwig lépészeit szolgái voltak, segítettek Szerbiát e nagy dicsőségre. A történelem Szerbiának nagysága felett, amely az orgyilkosságokban tomoilta ki magát, másképen fog látni, mint azt Jaksics ur elképzeli.

Megette fizennégy kutyáját.

(Az arustano tragédiája.)

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Arad, július 28.

A Bécsben is ismert kutyadonító nő Bayer Huda, ki az arusta világban egzólikus művész utnevek alatt jómármé és jól fizetett volt, sőt Nemzetország cirkusai világában nagy népszerűségnek örvendett, a napokban Berlinben család miatt letartóztatott. Külföldről helyeken lakást és teljes ellátást berelt s az alatt az ürügy alatt, hogy színesző, ki nem sokára fel veszi a fizetést, vagy hadiövegy ki a fronton levő férje után hadisegélyt kap, mindenütt arra bírta szállásadót, hogy egy-két hónapig várjanak a követelésükkel, amelyet természetesen sohasem kaptak meg. Mert a fizetés napján Bayer Huda mindentől megszökött. Arusta hivatalát is fel kellett adnia, mert közben dresszírozott kutyáit megette.

A berlini törvényszék előtt, amely felelősségre vonta, azai védőkezelt, hogy hosszabb idő óta nem tudott szerződést kapni. Kutyadonmászai már mindenütt községek voltak s így vegre arra az ideára jött, hogy négytábu művésztársait (számszerint 14 kutyáját) egymással lelti a részben lóve, részben szüve el-

fogyasztja. Ezáltal egy ideig legalább megszabadult az éhség gondjaitól s megismerkedett a hus élvezetével, amelyről oly régóta leszokott. Mindenesetre tájéalmazással öte le hűségese négytábu művésztársait, de hiába, meg kellett tennie, ha énen pusztulni nem akart. Ez a cselekedete nem lehet vád tárgya, mert jogos tulajdonával azt tehetett, amit akart. A törvényesek ennek a tárgyalását nem is komarozta, mindazáltal az elhervadt művésznőt, aki nem fizetett lakásokkal elkövetett csakis vétke miatt egy évi börtövre ítélték.

Aradi rokkantak Aradon kapnak művétagot.

(Megkezdődik a protezis gyártás.)

Arad, július 28.

Arad, július 28.

Az Aradon terbe vett protezis-gyár ügye hamarosan a megvalósulás stáriumába jutott. Az országos Rokkantsági Hivatal vezetősége ugyanis elhatározta és ezt az elhatározását az aradi illetékes tényezőktel már közölte is, hogy a művétaggyár az aradi vas- és fémipari iskola keretébe illeszkedve működését megkezdheti. A gyár szervezését és a munkálatok szellemi vezetését az országos Rokkantsági Hivatal Zimmermann Károly dr. kórház-igazgató-főorvosra bizza, mint akinek a találmányainos és telkes agitálásához fűződik a létesítés eszméje, a technikai és adminisztratív vezetést pedig Benkes György ipariskolai tanárra ruhazza, aki igazgatói minőségben fog a gyár élén állani.

Az országos Rokkantsági Hivatal ezt az elhatározását ma leiratilag közölte egy Zimmermann dr. igazgatóval, mint Benkes tanárral. A feltaláló igazgatónos intézett leiratban Kie-belsberg Kunó gróf államtitkár, a Rokkantsági Hivatal ügyvezető alelnöke azt a kívánságát fejezi ki, hogy az Aradon levő rokkant katonákat, a saját találmánya szerinti művétagokkal mielőbb lássak el, hogy így a tömeggyártás előnyeivel is minamerabb tisztában lehessenek. Ugyanekkor közli az államtitkár az igazgatóval azt is, hogy a szellemi vezetést és irányítást a hivatal az ő kezébe öhajtja lefektetni, míg az adminisztratív és technikai vezetéssel a kereskedelmi miniszterrel egyetértőleg Benkes György tanárt mint igazgatót bízzák meg.

Az aradi protezis-gyár lyformán rövidesen, egy-két hét alatt megkezdni működését, még pedig az aradi ta- és fémipari iskolának erre a célra berendezett és kétféle felszerelt műhelyeiben. A munkálatokat kivésányelt katonai munkásokkal végzik, akiknek egyrészt a katonai állomásparancsnokság előszékegye és gondoskodása révén az aradi protezis-gyár már megkapta. Most szaporítani fogják a munkások számát, amiben az állomásparancsnokság bizonyára ismét segíteni fogja a fontos katonai érdekeket szolgáló új intézményt.

Az aradi protezis-gyár — mint értesülünk — elsősorban az aradi és aradvidéki rokkant hősöket látja el művétagokkal, de amint a gyár üzeme lehetővé teszi, az egész hadies rokkant katonáit is Aradra fogják irányítani, ahol sokkal hamarabb nyerik el művétagjaikat, mint a budapesti intézetekben s így hamarabb is térhetnek vissza kereseti forrásukhoz és foglalkozásukhoz.

Egyidejűleg megnyitják a rokkantakat oktató iskola is a ta- és fémipar iskolában és pedig Simonfy Aladár igazgató vezetése mellett, akinek annak idején az Aradi Közlöny által ismerteltetett tervezetét az illetékes helyen elfogadták.

Tisza István gróf honvédeink közt.

(Csak a határerdőben voltak az oroszok.)

Sajtó tudósítónak telefonjelentése.

Budapest, július 28.

A nemzeti munkapárt körében ma este Tisza István gróf miniszterelnök a Kárpátokból való visszatérése alkalmából politikai barátaival szívesen elbeszélgetett. Beszélgetése során közölte a jelen voltakkal tapasztalatait és mely megalapozottsággal, csodálattal nyilatkozott csapatainkról, melyek között tartózkodott. Egyszerűen csodálatra méltónak mondotta azt a harci kedvet, melyet csapatainknál talált.

Véletlenül honvédekkel találkoztam — mondotta. A tiszték és a legénység erős öntudatos győzelmi akaratát s e mellett a fáradtságok és ve-

szedelmek megvetését állapítottam meg mindenütt, mely valósággal csodálatot ébresztett bennem. Olyan férfiak ezek, kiknek látása megdöbbentéssel töltötte el mindenkit, akik látják, hogy milyen odaadással teljesítik kötelességüket. Ugy mennek a harcba, mintha lakodalomba mennének.

Elmondotta ezután a miniszterelnök, hogy az oroszok itt-ott átlépték ugyan a határt, de egyetlen helységig sem tudtak előrenyomulni. Csupán a határerdőkbe fészkeltek be magukat, de onnan is az utolsó emberig elkergettük őket. — A miniszterelnök beszédét a jelenlevők nagy örömmel hallgatták végig.

Bukovinai előnyomulásunk.

(Bizártuk a Magyarországra vivő utakat.)

Sajtó tudósítónak telefonjelentése.

Budapest, július 28.

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: Míg az oroszok június 17-én kiterőszakolták az átkelést a Pruthon s az osztrák-magyar csapatok kiűrték Csernovicot, egyelőre elől Bukovina sorsa. Haderőnknek vissza kellett vonulnia a tartomány délnyugati hegyeire, ami meg is történt, miközben a visszahagyott hatvédek megakadályozták az ellenség gyors előnyomulását.

A Lesieki tábornok vezetés alatt álló orosz gyalogság és a Keller tábornok parancsnoksága alatt álló orosz lovasság a Pruthon való átkelés után két irányban haladtak: nyugat felé főként a gyalogság, déli irányban pedig nagyrészt a lovasság nyomult előre. Bukovinából északra dél felé két országot visz, amely a Moldava völgyében Gurahumoránál egyesül. Ezért azután előre volt látható, hogy az osztrák-magyar haderő először csakis itt fejtet ki ellenállást az oroszokkal szemben.

Gurahumoránál vissza is vertük az oroszok támadását. Az ellenség csakhamar belátta, hogy frontális támadással nem érhet el eredményt s ezért egyes hadosztályokat a hegyi utakra küldtek ki, hogy oldalt támadjanak. Ezt a tervet rögtön fölismertük s ezért haderőnk söme Kimpolung felé vonult vissza, míg egy kisebb hávéd Gurahumorában maradt. Az oroszok június 23-án Kimpolunghoz érkeztek, s hol heves harcok fejlődtek ki, miközben az ellenség itt is oldalmozdulatra vállalkozott. Az országutól észak és dél felé orosz csapatok megkerülni igyekeztek állásainkat. Az oroszok a szemben való támadásnál rengeteg veszteséget szenvedtek, azonban a megkerülés veszedelme miatt arra kényszerültek az osztrák-magyar csapatok, hogy Kimpolung és Jakobeni közt új állásokba vonuljanak, ami június 24-én meg is történt. Még ugyanaznap kiűrtük a Szereth melletti Barnometől délre lévő magaslatokon és a Cseremosz-menti Viznicől délre lévő állásainkat, anélkül, hogy ebben az ellenség megzavart volna bennünket.

Az oroszok június 25-én elűrték Mesticanestichez, a Jakobeni felől lévő új állásaink közelébe, s támadásba mentek át. A támadást visszavertük. Június 28-án a felső Szucsava

völgyében Izvornál is heves harcok fejlődtek ki, amelyekben egy orosz lovasszereget szétszórtunk. Június végén Kirlibabától északra kudarcosul végződött az oroszok támadása.

Július első napjaiban csak kisebb csatározások voltak, amelyekben az osztrák-magyar csapatok ötszáz foglyot ejtettek és négy gépjegyerű szállmányotak. Csapatunk június 7-én Kirlibabától keletre támaszba mentek át és az oroszokat a felső Moldava völgyébe szorították. Másnap sikerült átkelnünk Brezanán a Moldaván. Ot nappal később, miután a rájuk bízott feladatot teljesítették, csapatunk ismét visszavonultak a felső Moldavatól nyugatra lévő magaslatokra.

Ettől az időtől kezdve az osztrák és magyar haderő egészen tegnapig csak defenzívára szorított Dél-Bukovinában, hogy tartóztassa az ellenséget azon a két úton való előrenyomulásában, amely Magyarországra vezet. A Kirlibabán és a Priszlop-nyeregen át Borsára vivő utat Kirlibabánál, a Jakobenin, Dornavatrán és Borgó-szoroson át Besztercebőbe vivő utat pedig Mesticanestichenél zártuk el. Mind a két területen szakadatlanul támadtak az oroszok, de mindannyiszor véresen visszavertük őket. Különösen a Capul-negyan lévő állásainknál szenvedett az ellenség nagy veszteséget.

Bukovina északnyugati részén az elmúlt héten csakis a Fehér-Cseremosz völgyében Jablonicánál voltak nagyobb csatározások, amelyekben az oroszok négyszáz foglyot hagytak a kezünkben. Mérsékelt becslés szerint az oroszoknak az eddigi bukovinai harcokban legalább huszezer halottjuk volt.

Megállapítható, hogy az oroszok nem érték el a stratégiai céljukat, mert nem bírták hatalmukba keríteni a Magyarországra vivő utakat s hogy ez most már nem is sikerülhet nekik, arra a legjobb reményünk van, mert vezérkari jelentésünk szerint csapatunk tegnap ellenoffenzívába mentek át Bukovinában: a Priszlop-nyeregtől északra megkezdtek az előnyomulást, átkeltek a Fekete-Cseremoszon s elfoglalták a folyó tulsó partján emelkedő magaslatokat.

Budapest Európa leggazdagabb fővárosa, tehát a legjobb adós.

IRODALOM ES MŰVÉSZET.

* A haramiák. (Detektívláger az Urániában.) Egy kiváló és érdekes képet mutatott be tegnap a színház, mely minden igyekezetével odahat, hogy a közönség most is csak jót kapjon. Egy izgalmas bűnügyi dráma ez, melyben egy fiatal embert régi iskolatársa a legnagyobb bajba keveri és beörés gyanújával terheli. Csak hosszú kintlódás után derül ki, hogy félreértésről van szó és a meghurcolt ember kiszabadul és elégtételt kap. A dráma a jövő évadban jelenik csak meg és az igazgatóságunk véletlenül sikerült már most közönségének bemutatni. A drámán kívül egy ötletes katonai bonózatot is hozott a színház, mely Esküvőtől a kaszárnyába cím alatt egy mulatságos történetet ad elő. — A jövő évadban a következő újdonságokat fogja az Uránia bemutatni: Franceska Bertini, Erna Morena, Hanny Weisse, Mia May, Treumana-Talarsó, Alvin Neuss, Harry Piet detektív sorozatok és Szenska, Union Messter Bioskop gyararak minden kiváló termékét. 5

* A társadalom hírnéje. (Szenzációs detektív-műsor az Apollóban.) A közönség bizonyosan élénk figyelemmel kíséri azt a körülményt, hogy most a nyár derekán, a hatalmasnál-hatalmasabb és szenzációs filmek kerülnek az Apollóban bemutatásra, noha ilyen tájt a nagy képek csak ritkán fordulnak elő. Ennek magyarázata az, hogy az Apolló igazgatósága nem kímélve az anyagi áldozatokat, már most lekötötte az őszi sláger-szerepeket és azokat sorra adatja elő. Így kaphat a közönség a múlt heti és e heti grandiózus műsor után most ismét két legújabb, tevéseu képet. A társadalom-hírnéje három felvonásos detektív-drama, amelyben egy agyaltúr szélhámos a gazságoknak egész sorozatát követi el, amíg Hutsoninson, a híres detektív le nem leplezi. A darabot a legkiválóbb dán színészek viszik sikerre. Végtelenül mulatságos a Szerencse a szerencsétlenségben című háromfelvonásos bohózat és kiegészíti a pompás műsort az érdekesítő heti szemle az olasz frontról. A gazdag műsor szombaton és vasárnap kerül vetítésre. 8

* Az U. 9. hőse szenzációs tengerészdráma vasárnap kerül bemutatásra az Erzsébet mozgószínházban. A gigászok rettentő összenővelésének, a most tompuló világháborúnak még nincs drámairodalma. A tavoli földrészekon kétségbeesetten dúló harcokban naponta új hősök születnek, s számtalan olyan hősről fog még legendás haditetteket feljegyezni a történelem, — a névtelen tömegből egykor a bajtársak elbeszéléséből kiemelkedvén, akikről eddig még semmit sem hallottunk. Így van ez, — különben a napoleoni, a wallenstein dramakör is csak a világverő néroszok testi simulása után alakult. Mily szép, mily hatalmas témák júnak majd a háboru után a drámaírók elképzelésébe... A mozi sojomszárnyon sunan, s elébevág a színpadnak. Ami a színpadi drámában a történelmi levegő, a kor hősi szelleme, az alakok egyénisége az avakkal való jellemzése, — amit csak a háboru szünésé után dolgozhat fel helyesen az író, — a mozinak egyszerű feladat, ó a valóságból fotográfia után rögtön rekonstruálhatja a dolgokat. S az „U. 9. hőse”, amely a történelmi drámák tökéletes szerkezetével bír, ezért utat olyan elementárisan. Művészi, benső, tartalmas dráma ez, nyomban az események után készülvén — kell, hogy a lettek legnagyobb szenzációját kelts. — Legközelebb: A lapvirág, a tőszerepben Wanda Treumann és Viggó Larsenrel.

József főherceg levele az aradi árvaház igazgatójához.

(Balázs Ferenc a domborművű térképről.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 28.

Ritka érdekességű tábori levelezőlapot hozott a posta a napokban Balázs Ferenc aradvárosi árvaházi igazgatónak, aki a lapot valószínűleg föltett ereklyeként fogja megőrizni. A harctérről érkezett lapot József főherceg fényképe díszíti és értékét emeli az a tény, hogy a magyar katonák bálványá: a magyar főherceg győztes sorokkal köszöni meg azon Balázs igazgató valóban-elismerésre méltó figyelmét. Balázs igazgató mérhetetlen szerénysége az oka annak, hogy Aradon kevesen tudnak az ő ritka képességéről, amelynek segítségével egész hatalmas vidékeket csaknem abszolút tökéletességgel tud elénk varázsolni. Az árvaház igazgatója évek óta passzióval foglalkozik dombormű térképek készítésével. A legkomplikáltabb katonai terepeket teljes hűséggel tudja érzékelhetővé tenni, úgy, hogy a legapróbb patakoska és dombocska is tisztán áll a szemünk előtt. Tudomásunk szerint számos dombormű térképét használják a különböző minisztériumokban és földrajzi intézetekben.

Balázs elhatározta, hogy Doberdó hős védjének, József főhercegnek elkészíti a doberdói harctér dombormű térképét. A nagy ambícióval és művészi tökéletességgel készített művet azután dedikáció kíséretében küldötte a magyar hadvezérnek, akit a rendkívül

figyelem öszinte melegséggel töltött el és a szokatlanul kedves ajándékot sajátkezűleg és magyarul írott tábori fényképes levelezőlapon köszönte meg. A lap egyik oldalát a főherceg arcképe díszíti, amint írásztala fölött éppen a doberdói harctér térképét tanulmányozza. A másik oldalra a fenséges ur a következő szöveget írta:

„Doberdó domborművű térképét megkaptam. Nagy örömet szerez nekem ezen oly sok vérrel áztatott táj ily pompás kivitelű térképét bírhatni. Életem legnehezebb esztendeje, honfitársaink legdicsőbb hősei tetteivel telve, legszebb és mégis legrettenetesebb emlékeimnek megszámlálhatatlan sorozata folyik itt le! Mindezeknek emléke lesz e térkép fenséges dedikációjával, mely csapataimat illeti inkább mint engem! Fogadja ezen figyelméért és a szép ajándékért nálatelt legbensőbb köszönetemet.

Harctér, 1916. július 12.

József főherceg.

A levelezőlap címzése a következő: Feladó: József főherceg lovassági tábornok. Tábori posta 91. Balázs Ferenc igazgató Arad Arvaház.

Takarékosságra int a főispán.

(Nem kapnak a kereskedők lisztet. —
A gabona beszerzés nehézségei.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, július 28.

A város közéleti bizottsága ma délután tartott ülésén Kintzig János főispán elnökölt, aki szükségesnek tartotta hangsúlyozni, hogy a város közönségének önmaga iránt tartozó kötelessége a legnagyobb takarékoság. A rendelkezésre álló élelmiszerek — mondotta — elégségesek ugyan arra, hogy ellenségeink kiéheztesse politikáját csultra tegyük, de figyelmezteti a polgárságot arra, hogy a lisztadagokkal már most bajuk takarékosan és ne bizza el magát. A tények azt bizonyítják, hogy csak a legrigorózusabb beosztással és gondos takarékoság mellett tudjuk ezt a rendkívül súlyos belső háborút győzelmesen betegezni.

(Aradon nem lehet búzát venni.)

A bizottság első sorban a gabona bevásárlás nehézségeivel foglalkozott. A kormányrendelet tudvalegőleg megengedi a közönségnek, hogy gabonaszükségletét saját maga szerezzze be, azonban csakis helyben vásárolhatja. A vásárlást már Aradon is megkezdték, dacára annak, hogy a Haditermék a szükséges nyomtatványokat még nem küldte meg a városnak. Ezen a bajon a város úgy segített, hogy saját maga készített igazolványokat s ezekből már a most hétén kiosztott. Lőcs Re-

zse helyettes-polgármester bejelentette az élelmiszeri bizottságnak, hogy a közönség egy része a nyomtatványokat visszahozza, mert búzát Arad területén nem lehet beszerezni. A városnak ugyanis 4000 holdnyi területe van s ez a közönség szükségletének kielégítésére aránytalanul csekély. Bejelentette a helyettes polgármester azt is, hogy a törvényhatóság már feliratot intézett a kormányhoz, hogy engedje meg a város közönségének, hogy Arad határán túl a környékről is beszerezhető legyen a gabona, de a város erre a felíratra nem kapott választ. Pozsony város törvényhatósága is ugyanezzel a kérelemmel fordult a kormányhoz, mely a kérelmet elutasította. Ugy lehetne a dolgon segíteni, ha a H. T. ügynökei minnaddig, amíg a közönség vásárlási joga fennáll, nem vásárolhatnának gabonát.

Kintzig János főispán abban látja a baj okát, hogy a paraszt ember például, akinek 6 mázas búzája van, az négy métermázsát, ha valaki tőle ennyit kér, nem ad, s csak mind a hat métermázsáját adja el annak, akivel már előbb is összekötötésben volt.

Lőcs: — Hát akkor mit kellene csinálni?

Kintzig főispán: — Elégedjünk meg a rendelettel.

Berta Titusz: — Igen? Akkor együnk rendeletet.

Kintzig főispán: Nem fogunk rendeletet enni, hanem azt, amit eddig ettünk. Figyelmeztetem a bizottság tagjait, hogy a tények parancsoló kötelezettségévé teszi az ország minden polgárának hogy nem mint az előző években tavasszal, hanem már most meg kell kezdeni a takarékoságot.

A helyettes polgármester bejelentette, hogy naptól-napra jelentkeznek olyanok, akik tud-

nának megszerezni gabonát, de csakis a vidékről, a város engedélye alapján azonban a vidéken nem vásárolhatnak. A környébeli főszolgabírók pedig viszont nem adnak engedélyt, a kivételre, tehát a közönség gabona nélkül marad.

Kintzig János főispán kijelenti, hogy kedden a fővárosba utazik és a kormánytól el fog járni ez ügyben és amit meg lehet csinálni, a dolog érdekében, azt meg fogja próbálni.

(Bajok a lisztelosztásnál.)

A városi liszt kiosztása körül az ismeretes mizériák még mindig tartanak. A lisztet ugyanis még mindig csak a három hatósági üzletben osztják ki. A hatóság úgy akart ezen a bajon segíteni, hogy azoknak a kereskedőknek, akik már eddig is foglalkoztak lisztárúsítással, a kontingensből akart egy keveset adni. A kormányrendelet azonban ezt eltiltja és szigorúan meghagyja hogy a liszt kiosztást a városi hatóság vegye a kezébe, mert a szükséges takarékoság ezt feltétlenül megkívánja. A bajon egyelőre úgy fog segíteni a város, hogy újabb három lisztüzletet fog nyitni. Bejelentette a helyettes polgármester, hogy kevesek közül három megfelelőt talált. Bartel Sándorné Csernovitz-utcai, Turzó Károlyné Boros Béni-tér, és Menrath Józsefné Fábri-utcai kereskedők üzlethelyiségei lennének a legmegfelelőbbek az új lisztüzletek részére. Mindháromnak kisebb kereskedése van, az üzletet azonban felhagyták a helyiségük most üresen áll. Mindhárom maga vállalkozna rá, hogy a város által kiadott lisztet árúsítsa. Ezért az árusításért 150 korona fizetést kértek. Weisz Dávid éles hangon kelt ki a város vezetősége ellen, hogy felesleges kiadásokba veri magát. Van elég kiskereskedő Aradon, akik adót fizetnek s akik kénytelenek törekemenni, mert a város nem ad lisztet árusításra. Berta Titusz szintén azt ajánlja, hogy egy bizonyos számú kiskereskedő között osszák szét a liszt kontingensét. A főispán kijelenti, hogy ő maga is szívesen hozzájárulna ehhez, de a minisiteri rendeletnek az az intenciója, hogy a hatóság kezében legyen a lisztelosztás 60 vagy 100 kiskereskedőt egyszerre nem lehet ellenőrizni.

Varjassy Lajos polgármester elmondotta, hogy ma is járt nála egy asszony azzal a panasszal, hogy egy kereskedőnél lisztet akart venni, az illető kereskedő a lisztjegyet elvette tőle, lisztet azonban nem kapott. Ilyen panasz mindennapos. Ha valaki egy kereskedőnél egy félkiló lisztet vásárol, a kereskedő azért egy kiló lisztre szóló jegyet vesz el. Így aztán a kiosztást ellenőrizni lehetetlen.

A bizottság ezután a három új üzlet megnyitását hozza javaslatba a tanácsnak azzal a megjegyzéssel, ha a város vezetősége szükségesnek fogja látni, újabb lisztüzletek nyitását, akkor ezt rendelje el.

A város vezetősége már most akar gondoskodni arról, hogy a külvárosok tegazegényebb néposztálya a tére el legyen látva olcsó, meleg ételkkel. A polgármester-helyettes bejelentette, hogy foglalkozott ezzel a kérdéssel és a kérdést úgy találta megoldhatónak, hogy a város szerezzon be egy-két mozgókonyhát, mellyel minimális áron a külvárosok lakosságának különféle főzelék ételket osztják ki. A walsi mozgókonyha gyárat ajánlattételre szólította fel és egyelőre két ilyen mozgókonyha beszerzését javasolja. A bizottság a javaslatot pártolólág terjeszti a tanácshoz.

Oroszország átakar vonulni Románián.

(Sonnino harotéri sikereitől várja a beavatkozást.)

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Budapest, július 28.

Bukarest. Itteni kormány körökben elterjedt hírek szerint a minisztertanács azzal a kérdéssel foglalkozik, hogy Románia milyen magatartást foglaljon el, ha az orosz kormány olyan dolgokat erőszakolna, ami Románia semlegességét érintené. Általánosságban az a nézet, hogy az esetre, ha a román kormány erőlyesen fog ellenállni annak, hogy az ország semlegességét megsértsék, akkor Oroszország el áll követelésétől.

Bukarest. Elterjedt hírek szerint az oroszok Besszarabia déli részén gyűjtötték össze a Bulgária ellen szánt hadseregüket. Az orosz sereg állítólag nagy tűzérővel van megerősítve. Általánosságban az a vélemény van elterjedve, hogy az oroszok diplomáciájuk segítségével akarják megkíséríteni, hogy Bulgáriát, Romániát és a Dunán át támadhassák. Ha ez nem sikerülne, akkor a csapatokat tenzerezen szállítják arra a helyre, ahol szükség lesz rájuk.

Luganó. Érdekes és figyelemre méltó jelenség, hogy a német sajtónak Romániát illetően táplált pesszimizmusával szemben az orosz sajtó sem tanúsít optimizmust. A Corriere de la Sera szerint Sonnino külügyminiszter közölte miniszter társaival, hogy az entente együttes offenzívájának döntő eredménye nélkül nem várható Románia elhatárolása.

Bukarest. Radoff bolgár követ ismételten megátogatta Párisban román külügyminisztert. A követ ma egy nirlapíró előtt így nyilatkozott:

Az csak természetes, hogy a tanácskozásaink lényegéről nem tehetek bővebb említést. A jelenlegi helyzetről általában csak optimizmusai szólnak. Komolyabb változásoktól nem kell tartanunk.

Berlin. A föderalista „Epoca” jelentése szerint nem igazak azok a hírek, hogy Bratianu hadügyminiszter tárcáját Ilescu tábornok venné át. Ezzel szemben a Vossische Zeitung jelentése szerint Ilescu tábornoknak vezérkari főnökké való kinevezése várható. Zattu tábornok, aki a vezérkari főnöki teendőket ideiglenesen ellátja, nyugalomba vonul, mert már öreg.

Berlin. A Berliner Tageszeitungban Rewentlow gróf a következőként végzi be Romániáról szóló cikkét:

— Ha a román kormány akarát nélkül a négyes szövetség mellé áll, akkor a király, mint a Hohenzollern-ház tagja, elvesztette trónját. Mi szövetségesek megfontoltan kísérjük figyelemmel az eseményeket Romániában. Úgy Romániában, mint a többi semleges államokban megerősítést nyert az az elmeletünk, hogy az államokra inkább a katonai eredmények vannak döntő hatással, mint a diplomáciai mesterművek.

Ez a mindennapos levél felkeltette a brit titkos ágensek figyelmét. Egy napon megszólították Hoffot az utcán és felszólították, jöjjön el velük a brit főkonzulátusra. Itt Shepherd alkonzul behatárolta a fiut származásáról, családi viszonyairól és a Führ dr. irodájával való összeköttetéséről. Majd kijelentette, hogy egy „nagy ur” kíván vele beszélni, aki eridő szerint ugyan Washingtonban van, de nemsokára vissza fog New-Yorkba a vele összeköttetésbe lép. Végül azzal a figyelmeztetéssel bocsátották el, hogy ha esetleg telefonon akar velük beszélni, a brit konzulátust semmi körülmények között ne említse és legyen titoktartó. Hoff azonban tüstént elmondta élményeit Führ dr.-nak, kitől utasításokat kapott, hogyan viselkedjék.

Néhány nap múlva felhívást kapott a küldönc, hogy jöjjön az angol főkonzulátusra. Itt Gaunt tengerészeti attasé beszélt vele, aki kijelentette, hogy neki fontos okai vannak arra, hogy kezehez kapja azokat a leveleket, amelyeket a fia naponként Albert dr.-hoz visz. Egyszersmint a fia megayugtására Gaunt attasé kijelentette, hogy ő a leveleket olyan pompásan fogja kinyitni és újra bezárni, hogy azt senki észre sem veheti. Csúpan addig akarja ezeket felbontatlan tartani, míg elkészülnek a róluk felveendő fotográfiai lemezek. Ezért természetesen gazdag honoráriumot ígért Hoffnak. Erőli egy Mister Grant nevére

tárgyalt vele. Hoffot gazdája arra utasította, hogy követelésében ne legyen szerény: száz dollár készpénz, 250 dollár értékű motoros biciklit, 20 dollár heti fizetést és minden levélért külön díjazást kívánt. Gaunt tüstént megígért neki 15 dollár hetibért és minden levélért extrahonoráriumot s megígérte, hogy a többi kívánságot magasabb helyen előterjeszti. Ekkor előadták a fiúnak, mit is kívánnak tőle tulajdonképpen. Először is át kell adni minden levelet, melyet Führ dr. Európából, vagy az amerikai német követségtől kap: azután lépjen összeköttetésbe a „Fatherland” küldönc-tíjával s a pénz ígéretével vegye rá, hogy a kiadónak, Vierecknek urnak, levélküldeményeit szolgáltaassa ki. Végül azt kívánta Mister Gaunt, hogy Hoff adandó alkalmával, segítsen őt abban, hogy Führ dr. irodáját átkutathassa. A fiatal Hoff minderre késznek nyilatkozott.

Hoffot ekkor gazdája előlta bőségesen koholt levelekkel és dokumentumokkal, amelyeket 5 időről-időre átadott Gauntnak. Ezekért 5—25 dollár jutalmat kapott. Alkalmilag Gaunt a Führ dr. büroja előtt várakozott a fiura, hogy az irodát alaposan átkutathassa a bizonyos papirokat megszerezhesse. A leveleket és dokumentumokat, melyeket Hofftól kapott, Gaunt rendszeren a Newyork Herald szerkesztőségébe vitte, hol azokat lefényképeztette. A brit főkonzulátuson nagyon elégedettek voltak a Hoff szolgálataival, mert bizonyos idő múlva újabb tervvel közeledtek hozzá, a még fontosabb titkok megszerzésére utasították. Nem kisebb dologról volt szó, mint a német követség leveleinek és okmányainak az ellopásáról. Hoff ugyanis elbeszélte Gauntnak, hogy az elmúlt nyáron Führ dr. gyakran megbizta őt azzal, hogy levelekkel telt táskát hozzon el a német követségről, amely a nyári hónapokban New-Yorktól nem messze: Cedarhurst-ban székelt. Az angol konzul most is úgy gondolta, hogy a német követség ebeben az évben is a cedarhursti ligetbe költözik át. Ugy tervezték tehát, hogy az ifjú Hoffnak egy nagy gyorsaságú motorgépet bocsátanak rendelkezésére, amelyen rövidebb idő alatt fogja megtehetni az utat Cedarhurstba, mint vonaton. Az itt megnyert időt aztán arra fogják felhasználni, hogy a Hoffra bizott dokumentumokat lefotografálják, még pedig utközben, egy országut menti házban, melyet erre a célra kibérelnek. Hoff pedig odahaza úgy állítja be a dolgot, mintha vonaton érkezett volna.

Egyre kiterjedt volt már az intrikus játék. mi őn a „Fatherland” elhatárolta az összegyűjtött anyag kiadását s a kémiszervezet leleplezését. A fiatal Hoff valómsága, amelyet detektívek előt tett — kik természetesen Gaunt-ot, Gaunt-ot és társait is megfigyelték — a brit tengerészeti attasét annyira kompromittálta, hogy az Egyesült Államokban való maradása már nem tart sokáig.

Pörüljárt tengerészeti attasé.

(Hajóba csalta egy 16 éves gyermek.)

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Arad, július 28.

Német diplomáciai körökben sokat beszélnek és sokat mutatnak most a washingtoni brit nagykövetség tengerészeti attaséjának kémkedési esetén, melyet a newyorki „The Fatherland” című újság hozott nyilvánosságra. Nem is utolsó okmány, hogy a tengeri attasé, név szerint Guy Gaunt tengerész kapitány usat hogyan iszta se egy 16 éves német tanonc fiu.

A newyorki Broadway egyik felhőkarcolójában a „The Fatherland” szerkesztősége meilett volt a Führ Sándor Károly dr. irodája. O főleg német propaganda iratok fordításával, s az amerikai publikum között való elterjesztésével foglalkozott. E mellett Führ dr. az amerikai lapokból kiszedgette a fontos politikai és gazdasági kérdésekről írott cikkeket, s ezeket időről-időre megfelelő helyre közvetítette. Führ dr. erre a célra egy német születésű, 16 éves „Office Boy”-t, Hoff Alfréd nevű küldöncöt tartott és használt fel, akinek kötelességei közé tartozott, hogy naponként egy levelet vigyan a Hamburg—Amerika—Liaise irodájába, s azt ott Albert dr. titkos tanácsosnak mutassa.

Tisztelettel kérjük

azokat a t. tábort előfizetőinket, akiknek a tábort postaszámuk megváltozik, hogy egyidejűleg a régi tábort postaszámukat is írják meg, mert ellenkező esetben a lap pontos küldésében fennakadás állhat be.

Háromszázharmincezer korona jegyzés a fővárosi kölcsönre.

(Aradi tőkések részvétele.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 28.

Holnap, szombatonként Budapesten székesfőváros nyolcvan milliós kölcsönének jegyzési ideje. Rendkívül nagy érdeklődés mutatkozott mindent eme elsőrendű papírosok iránt, de természetesen, hogy nem azzal a mértékkel kell az aradi eredményt mérni, amely a közönség az állam hadikölcsöneinek sikerét mérlegeli. Csak a háboruban, a hadikölcsön kibocsátás tudta a magyar publikum érdeklődését a hitelpapírosok iránt felkelteni. Közgazdasági életünknek egyik jellemző vonása az volt, hogy a nagyobb emissziókat rendszeresen külföldön helyeztük el, a viszonyok vasereje azonban sokkal gyorsabban megértette a közönség legszélesebb rétegeivel a hitelpapírosok jelentőségét, mint az normális gazdasági fejlődés során várható lett volna. Hadikölcsönök elsősorban a lakosság hazafias kötelességvadását aposztrofálták, de egyúttal a legtávolabbi és kis faluban is praktikus megértették, hogy tőkebefektetésre alkalmasabb hely, mint az államnak kölcsönei, nem található.

Egészen másképp áll a helyzet természetesen a fővárosi kölcsönökénél. Ez az alkalom elsősorban is a tőke elhelyezkedésének kedvező órája volt. A főváros eleven fejlődése, továbbá nagy gazdasági ereje és vagyona, teljes biztonosságot nyújtanak mindazok részére, akik rizikó nélkül magas kamatozást kívánják pénzüknek és csak második sorban avallják az ország fővárosa a közönség hazafias kötelességére, amely a világvárosi nivóra törekvő, országos központ támogatását szükségessé teszi.

Aradon az érdeklődés a ma lezárult eredmény ismerete után élesen mondható. Természetesen, hogy az aradi közönségnek nem a legszélesebb rétegei siettek a jegyzési pénztárhoz, hogy kisösszegeiket a fővárosnak felajánlják, hanem a tőkeerős, gazdag emberek jegyeztek. Az az összeg, amely az aradi pénztárat a fővárosi kölcsön kötvényekben elhelyeződik, az első jegyzési napon háromszázharmincezer korona és talán ez az első eset, hogy városi kölcsönök kibocsátásánál a vidéki közönség ilyen tekintélyes sum-mával vette ki részét.

A legnagyobb összegű jegyzés az Arad-megyei Takarékpénztárnál történt és pedig 300 000 korona összegben. Ebből egy tétel 100 000 korona, a többi pedig 10—50 000 koronás címlet. Ez az elosztás mutatja, hogy azok jegyeztek, akik tisztában vannak ennek a papírosnak a jellegével és a tőkebefektetésnek ezt a rendkívül kedvező módját használják fel jövedelmük szaporítására.

Jegyeztek ezenkívül még 20 000 koronát az Aradi Központi Takarékpénztárnál és 10 000 koronát az Aradi és Csanádi Gazdasági Takarékpénztárnál. Természetesen, hogy az aradiak részéről még történtek jegyzések nagyszámúval és úgy tudjuk, hogy fővárosi bankoknál igen tekintélyes összegű, címleteket vásároltak aradi számlára.

A jegyzések teljes lezárása után állapítják majd meg, vajjon az aláírók milyen összegben, vagy egészben megkapják-e a jegyzett összegnek megfelelő kölcsönkötvényt.

15 000, összesen 54 047 külföldi lakott a német fővárosban.

Rendkívül érdekesek azok a számok is, amelyek foglalkozási ágak szerint tüntetik fel a német főváros lakosságának tagozódását. Mező- és erdőgazdasággal, halászattal 5826, bányászattal 346, köfteiparral 4023 személy foglalkozott. Fémfeldolgozó volt 74 659, a vegyipari iparban 6755, a szövőiparban 11 686, a bőriparban 14 484 személy nyert alkalmazást. A papíripar 12 978, a faipar 42 022, az élelmiszeripar 43 674, az építészeti ipar 63 839 embernek adott kenyeret. A ruházati ipar összesen 146 084 embert foglalkoztatott és pedig ezek közül 59 588 személy önálló üzemekben és mint üzletvezető, továbbá 9213 ember az irodákban és 77 783 mint segéd, vagy tanonc nyert alkalmazást. A műipar 4748 ember üzi. A kereskedelem a legszélesebb néprétegnek a kereseti forrása, amelyben összesen 167 220 személy tartozik ehhez az osztálynak, akik közül 47 658 önálló, 32 572 irodai alkalmazott és 79 995 mint segéd, inas és napszámos munkás. A posta, távirat és a vasút 27 860, a vendéglős ipar 40 070 embert foglalkoztat. Házi szolgálatban 1034 férfi és 59 485 női személy állott. Nem a gazdajárnak lakott 3796 férfi és 24 336 női család. Az udvari, bírói és állami hivatalokban 17 006 tisztviselő dolgozott, Berlin közönségi közigazgatásánál 1099 tisztviselő és alkalmazott volt. Ügyvéd és közjegyző mindössze 928 volt bejegyezve hivatalos helyeken. Magánújságíró és hírlapíró 1188 él a német fővárosban. A zene, a színház és különféle lát-

ványossági vállalatok mindössze 972 személynek nyújtottak kenyeret.

Saját vagyonukból vagy évjáradékból, nyugdíjból 28 639 férfi, 21 629 nő él meg, támogatásból 1550 férfi és 8859 nő. Diák, növendék és pedig olyanok, akik nem a családjuknál laknak, hanem idegenből jöttek, összesen 20 547 tartózkodott a népszámlálás idején a fővárosban. Fogházakban, fegyintézetekben, javítóintézetekben és rokkant házakban mindössze 5684 embert találtak.

Meghatározható foglalkozás nélkül 7475 férfi és 82 843 nő tudott megélni ebben a világvárosban.

Ha a főszolgabíró

ismeri a népet.

(Csizma és a kis borjú. — Paraszti irodika az aradragításról.)

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Békéscsaba, július 28.

Mint minden alföldi községben, itt is évszázados szokás vasárnaponként a templom előtti téren való publikáció. Istentisztelet után a parasztagadák nagy körben állnak, mint valami népgyűlésen. A közepén kórákásból csinált emelvényen megjelenik a jegyző, vagy más hivatalos személy, kezében nagy könyv és az adjon isten után fölűti a könyvet. Harsány hangon felolvassa belőle, kinek van szalmája, csutkája, szénája eladó, ki akar jármos ökröt venni, vagy ki hajlandó fuvarozni. Rendszerint ebből a vasárnapi publikációból tudjuk meg azt is, hogy melyik gazdánál van kényszervágásra ítél lábatorított borjú, vagy disznó ocsó husa eladó.

Békéscsabán egy idő óta ezeket a publikációkat Kiss László főszolgabíró végzi. Azért vállalta magára a munkát, hogy így alkalma legyen közvetlenül érintkeznie a néppel. És amióta a főszolgabíró publikál, azóta nemcsak az eladó szénáról és a szeszkáról esik szó, hanem más kérdésekről is. Nemrég a hadikölcsönjegyzésről, majd a rekvirálásról tartott népszerű magyarázatot a csabaiaknak, akik már megszokták, hogy gyakran beleszólnak a élénk vitába keverednek az előadóval. A főbíró az elmúlt vasárnap a drágaság kérdéséről beszélt a megemlítette a többek között, hogy a gazdáknak is részüik van az árdrágításban. Nagy sugár lett erre a paraszti köztől, akik ilyenkor rendszerint a csizma árának drágulásával hozakodnak elő és azt hangoztatják, hogy azért kerül egy kis borjú ezer koronába és egy pár csirke tizenkét koronába, mert százhusz koronán alul nem áll velük szóba a csizmadia. A főszolgabíró így felelt ezekre a közbeszólásokra:

— Teszek egy fogadást, hogy nincs önök között husz ember sem, aki a háboru óta mi csizmát csináltatott volna. Minden gazdának a háboru előtt is négy-öt pár szépen befagygyuzott csizmája volt otthon a kamarába eltéve. Egy jótajt pár csizma legalább egy évig eltart. Ha tehát csináltattak is új csizmát, ennek az ára egy évre elosztva alig jöhet számításba. Ez tehát nem érv a mezőgazdasági termények megdrágítása mellett.

A főszolgabíró ezután a gyümölcsre terelte a beszédet a fölvetette azt a kérdést, hogy mi az oka a szilva négyeszeres áremelkedésének, amikor ebből bőséges termés volt az idén. A csizmas haligatók azonban nem várták be a kérdés végét, hanem egyenkint elődalogtak és a magára maradt szolgabíró ezután legteljesebb — önmagának adhatta elő a kérdést.

Ötezer magyar lakik Berlinben.

(Het millió tizenhetezer ember a német főváros lakossága.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, július 28.

Tegnap jelent meg vastos kötetben, amelyet Silbergleit dr. a német birodalmi statisztikai hivatal igazgatója szerkesztett, az 1910. évben megtartott népszámlálásnak teidolgozott eredménye. A háboru lehetetlenné tette az összegyűjtött adatok gyorsabb rendezését, mert nem volt hozzá elég munkaerő.

Ez alkalommal rendkívül behatóan foglalkozott a statisztikai hivatal a cseseemőkorbeliek viszonyaival a különösen azok táplálására és egészségügyi helyzetére vonatkozó adatokat dolgozta fel bőven.

Teljesen új, Berlin lakosságának osztályozása, a származás szempontjából. A statisztikának ez a fejezet rendkívül érdekes anyagot tartalmaz. Berlinnek 1915. év végén két millió tizenhetezerhetven lakosa volt és ezek állampolgárságuk szerint a következőkben oszlanak meg: magyar volt 4996, osztrák 30 788, svájci 1526, belga 205, hollandi 857, dániai 1344, svéd 917. Továbbá: nagybritanniai 1114, francia 710, olasz 1869, spanyol 105, portugál 18, orosz 5598, görög 107, szerbiai 200, bolgár 121, montenegrói 1, török 498, japán 66, kínai 89, sziamai 4, perzsi 25, marokkói 12, Egyesült-Államokbeli

LEGUJABB.

Reggel 2 órakor érkezett telefonjelentés.

Harcok a Lemberg—Brodiba vezető úton.

Budapest. A Pester Lloydnak jelentik a sajtóhadiszállásról: Az oroszok több nap óta újabb és újabb tartalékok harcba vetésével támadtak Brodit és e harcok tegnap igen elkeseredett küzdelmekre vezettek. Az osztrák-magyar csapatok szívós kitartással védelmezték a határ mentén levő állásokat és óriási veszteségeket okoztak a mély tagozódású orosz rommozó osztopoknak. Az oroszok főrohamukat tegnap Lesnióvtól délkeletre és Radzilóvtól nyugatra intézték, de ismételten visszavertük őket. Este újabb erővel és óriási emberpazarlással törtek előre és sikerült is nekik a Lemberg—Brodiba vezető úttól keletre lévő állásainkat elfoglalni. Brodi város déli szélén még mindig elkeseredetten folyik a harc.

Kopenhága. Az orosz sajtó aggodalmra tárgyálja az orosz-japán szerződésnek azt a pontját, mely Japánnak hatalmat ad arra, hogy Oroszországot Kelet-Azsiából kiszorítsa. A cenzura erősen működik, azonban a sorok

közül ki lehet olvasni, hogy ez a szerződés Oroszországra nézve végzetessé teljes hiba.

Stockholm. Mott dr. Wilson személyes barátja Pétervárra érkezett, hogy közlekedést létesítsen Oroszország és Amerika között.

Stockholm. Orosz kormánykörökben a legutóbbi miniszterválság okozta nagy zavart uralkodik. A földművelésügyi és a mezőgazdasági tárcák nincsenek betöltve. A lemondott miniszterek helyébe utódokat ebben az esztendőben nem neveznek ki.

Stockholm. Pétervárról jelentik: Az Ochrana országosan szervezett anarchista egyesületet fedezett fel, melynek célja az állami löszgyárnak megsemmisítése volt. A felidézést számos letartóztatás követte. A pétervári katonai parancsnok a hadianyagokat készítő összes gyárat erős katonai felügyelet alá helyezte. Ezt a rendelkezést egész Oroszországra kiterjesztették. Péterváron és Kiewben jól szervezett ukrainai egyesületeket fedeztek fel. Azzal vannak vádolva, hogy egész Ukrainiát fegyveres felkelésbe akarták bevónni, hogy Déloroszország centrifugális nemességi elszakadását lehetővé tegyék.

Pasics informálta

Delcasset.

(Diplomaták hazugságai a monarchia gyengeségéről.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, július 28.

Bern. A Matin utolsó számában egyenesen szeszáción cikkét ír Ausztria és Magyarország erejéről: A cikk a többi közt ezeket mondja:

— A végzetünk volt, hogy a monarchiáról mindig rossz információkat kaptunk. Most amikor az orosz fegyverek diadalmát hirdetik, akkor vagyunk a legnagyobb alismeréssel kénytelenek adózni a monarchia szívósságának. Hol van az a doktrína, mely azt hirdette a háború előtt, hogy a Habsburgok országai széthullanak? Elszállott nyomtalanul, mert meggyőződünk arról, hogy ez a két állam a szervezetségnek szinte csodálatos erejét bírja produkálni. Minket balkáni diplomaták és a még nálunknál is rosszabb látású oroszok informáltak, akik a vágyat összetévesztik az eredményekkel.

Egyik diplomatánk, aki közeli érintkezésben állott Pasicsseal, még Delcassé első minisztersége idején jelentést tett Pasicstól szerzett információi alapján a monarchia nagyarányú hadikészültségéről. Delcassé a diplomatát Párisba rendelte és a kihallgatás alkalmával hevés jelenet játszódott le közöttük. A miniszter így szólt hozzá:

— Nekem Bécsből homlokegyenest az ellenkezőt jelentették. Ont valaki félrevezette.

— Engem nem vezetett félre senki, mert amit nekem mondtak, arról meg is győződtem.

Mikor aztán Delcassé megtudta, hogy Pasics volt a diplomata informátora, egyszerre megbékült. Azt természetesen találta, hogy a monarchia ügyeiről csak a Balkánon lehet jó információkat szerezni. Utóda is az ő példáját követte és mikor háborúra került a sor, a balkáni diplomatákra hallgatott, a régi nótát

újították a monarchia gyengeségéről. Most aztán, hogy az események mást mutatnak, a monarchia erejének lorrását Németországban keresik. Pedig ez is tévedés, a monarchia hatalmas erő, mely saját talajából sarjadzott. Az a föltételezés, mely az osztrák és magyar monarchiát Németország függelékének tekinti, ma már egyenesen kórikus.

HIREK.

Szállárdan áll a német hadsereg.

(Háromszoros pergőtűz.)

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Budapest, július 28.

Hága. A nyugati fronton levő angol haditudósítók a Posieres melletti német bombázásokat olyan heveseknek mondják, hogy a verduni bombázásokhoz azokat nem lehet hasonlítani. A német csapatok háromszoros zárótűzzel új taktikát alkalmaznak, úgy, hogy az angol, skót és délatrikai ezredek, melyek a legelől levő árkokat tartják megszállva, minden összeköttetéstől, az élelmiszerek és a muníció szállítástól is elvannak zárva és lövészárkukban állva aludtak, míg körülöttük a német lövegek csapkodtak. A német tüzérség azzal van az egész fronton elfoglalva, hogy az angol ütegeket kutatja.

Rotterdam. A Times a következőket írja: Az optimizmusra nincsen túlságosan sok ok. Veszteségeink igen nagyok és tegyük e mellé azt a beismerést, hogy a németek rendkívül erős állásai ellen rohamaink eredménytelenek maradtak.

Genf. A Posieres mellett rendkívül neves éjjeli harcok szenttanul az angol nepfelelő ezredek rettenetes nagy veszteségeiről számolnak be. A Lion Progress azt írja, hogy a német

ágyuk lövedékei borzalmas hatással, mint a fáklyák robbannak fel.

Berlin. Wiegand amerikai lapitudósító a Lokalanzeigerben cikket ír a Somme melletti csatáról. Eszleléseit abban foglalja össze, hogy a sommei harcvonalon a legcsekélyebb jelét sem látta, hogy a csapatok erkölcsileg, vagy fizikailag megvertnek érezték magukat, ámár a négy heti harcban nyolc kilométernyire visszahozták őket. Nem állapíthatta meg, hogy a német hadsereg összeomlás előtt állana.

Németország hadereje intakt.

Reggel 2 órakor érkezett telefonjelentés.

Berlin. A Vossische Zeitung írja felhatalmazás alapján: Nem igaz ellenségeink azon állítása, hogy Németország emberanyaga kiapadó-féltben van. A Vossische Zeitung jelentése szerint a legutóbb eszlelt német pótlások nem utóznak nehézségekbe. A hadvezetésnek nincs szüksége arra, hogy az 1898. és 1899. évi folyamokat beírja. A gazdasági érdekek megakarták, hogy több száz ezer embert mentsenek fel, akiknek betámasztására nincs még szükség. Nem igazak azok a hírek sem, hogy a legutóbbi hetekben csapatokat szállítottak volna a keleti fronttól a nyugatra.

Genf. A svájci lapok megbízható forrásból arról adnak hírt, hogy a francia hadsereg legénységi hiánya miatt a zászlóaljait 1000-ról 800 főre redukálták. Minden gyalogsági zászlóaljban egy századot feloszlatnak a hányok pótlására. Az 1917-es évfolyamot már a frontra vitték. A francia hadsereg vesztesége Verdunnál 350 ezer ember, a Somme menti csatában 50 ezer ember, az angolok vesztesége 250 ezer ember.

Berlin. A Lokalanzeiger jelentése az orosz határról: A Novoje Vremja jelentése szerint a francia fronton levő oroszokat a Champagne-ban használják fel felderítő munkákra. Legutóbb megtámadtak egy német állást és ott pusztultak el. Berasztbe újabb orosz katonai szállítmány érkezett.

Rotterdam. A Times jelentése a főhadiszállásról: A németek a Posieres melletti erős tüzérségi támadással, támadást indítottak. Az angolok vesztesége nem nagyobb, mint a németeké.

— **Kitüntetés.** A hivatalos lap legutóbbi száma közli, hogy öfelsege rétháti Kővér Tibor aradi építész-mérnöknek, a harmadik honvédelmi ezred hadnagyának, beosztva a 7. huszárezredhez, a koronás arany érdemkeresztet adományozta a vitézségi érem szalagján.

— **A német szikratáviró főlényo.** Luganóból jelentik: Az olasz lapok nagy megütközéssel irnak arról, hogy egy idő óta lehetetlen Cadorna jelentéseit szikratáviró útján világgá küldeni, mert a német szikratáviró állomások minden jelentést tulharsognak. A német szikratáviró állomás olyan hatalmassá lett, hogy nem éppen az Eifel tornyon levő állomást, de a Coltanov állomást teljesen hasznavetelenné teszi. Így történt meg, hogy a német jelentések áthatoltak a világtengereken és idegen területekre jutottak.

— **Ivanka Imre fogva marad.** Pozsonybol jelentik: Ivanka Imre védője *Edvi-Lies Károly* dr. a napokban kérvényt adott be a törvényszék, emőkenéz, melyben kéri, hogy védencét helyezze szabadlábra. Kérését azzal indokolja, hogy a törvényszéknek a letartóztatásához nem volt jog, mert Ivanka katonai szolgálatban áll és csak ideiglenesen van szabadságotva az országgyűlési tárgyalások tartamára. A pozsonyi királyi törvényszék a védelem kérését elutasította. Ivanka Imre tenet továbbra is fogva marad. Az indoklás szerint Ivanka a letartóztatás idején nem volt katoná és így a tartóztatás meg van van a büntető perrendbeli indokok, amelyek a letartóztatás elrendeléséről lennáltak.

— **Humor.** A király az e. császárság szemébe vitte magatartása elismerésül, *Cordareza Sacin* 33. gyalogezredbeli főhadnagyának a katonai érdemkereszt 3. osztályát a házi eskümmel adományozta.

— **Betörő, aki portugál király akar lenni.** Zürichből írják: Erdekis bűnügyei foglalkozik a párisi rendőrség. Egy Palmatin nevű hatvanéves, imponáló megjelenésű ember az east hóse, aki valamely betörései miatt már ismételt volt a börtönök között. Nagyon öntudatos és pompás rendező talentumának köszönhető, hogy vállalkozásai sikerültek meg a rendőrség embereit is sokszor megtudta győzni ártatlanságáról. Legutóbb, amikor a börtönből kibocsátották, mint egy londoni konzorcium igazgatója kezdett szerepelni. A konzorciumnak, mint mondotta, az volt a célja, hogy őt, aki állítólag közeli rokonság révén igent tarthat a portugál trónra, Mánuel király utódává segítsék és nagy összegű tőkének a segítségével helyreállítsák a portugál monarchiát. Sok embert csapott be az az, hogy felhívta őket a konzorcium tagjaihoz való csatlakozásra, akik, szerinte, busas hasznot remélnek ügyük sikerétől. A rendőrség most keresi Palmatin bűntársait.

— **Agyonlütötte a villám.** Tegnap este Új-Arad község házában a viasznak áldozata lett. Egy tíz éves fiú, Tomerskán József újaradi földműves fia este hét órakor kocsiigyekezett a szerb foglyokhoz, miközben a sűrű villámok egyike a szerencsétlen gyermeket agyonlütötte. A fiú holtan esett le a kocsirol. A lovaknak semmi bajuk nem történt, hazavitték az üres kocsit és így tudták meg a szülők, hogy gyermeküket valami szerencsétlenség érte.

— **Casementet végezzék ki nyilvánosan.** Amsterdamból jelentik: A Daily Cronicle írja: Casement kivégzetésének nyilvánosnak kell lenni, ambar az 1868-iki törvény ezt csak a gyilkosokra mondja ki. Új törvényt kellene hozni, hogy Casementet is nyilvánosság előtt végezzék ki.

— **Angol védőügyvéd a párisi bíróságon.** Gentből jelentik: Első ízben történt, hogy angol védőügyvéd szerepelt egy párisi bírósági tárgyaláson. Az ügyvéd Bashid Ali béget, Zanzibár trónjavesztett szultánját képviselte, akít a masszőrje perelt be száztrankos tartóztatásáért. A bíróság még nem ítélt, mert az ügyvéd azt vitatta, hogy Ali béget a szuverénitás védi a bíróság zaklatása ellen.

— **Házasság.** Deák Béla ma délelőtti kötött házasságot az aradi anyakönyvvezető előtt Heller Józsa urleánnyal.

— **Be nem vált jóslatok.** Egyik nagy német lap, amely időről-időre közölni szokta, hogy elhírségeink jóslásait az idő nem változtatta valóra, legutóbbi számában összeállítja a múlt év június 25-től 31-ig terjedő időben tett jóvendőseket, amelyek közül természetesen egy sem vált be.

Hanoián 1915. július 25-én ezt írta a Figaróban: Konstantinápoly eleste már csak rövid idő kérdése.

Roussset alezredes a Petit Parisien június 25-iki számában ezt jóvendőse: Gora bevetése küszöbön van.

Törökországból 1915. június 26-án ezt jelentette a Temps: A törökök, úgy látszik, utolsó patrónjaikat lövik most el.

A Pöniken 1915. június 26-iki száma ezt írta: Milánóból jelentik, hogy az osztrák-magyar hadvezetőség kiűrtette Gorz városát, amelynek elestét minden pillanatban várják.

A Daily Chronicle 1915. július 27-én jelentette: Nem is lehet gondolni arra, hogy Törökország szövetségre lépjen Bulgáriával.

Roussset alezredes a Petit Parisien 1915. június 26-iki számában ezt írta: A németek oroszországi offenzívája elé olyan akadályok gördültek, melyeket semmi esetre sem bír legyőzni.

A Tribune de Geneve július 29-iki száma azt jelentette, hogy az osztrák-magyar hadsereg visszavonult Görzről, amelyet átengedett sorsának.

A Scolo 1915. július 30-iki számában ki-gyonyolja Limann von Sanders ama kijelentését, hogy az entente sohasem fogja hatalmába keríteni a Dardanellákat.

— **Letartóztatják a sorozásról elmaradtakat.** A sorozásokról elmaradt állításkötelesek sorsa felel intézkedik a tegnapi leérkezett leguabb kormányrendelet. A rendelet értelmében a közigazgatási hatóságoknak jogában áll az elmaradtakat — amennyiben azok szökéséről tartani lehet — a legközelebbi sorozásig őrizetbe venni. E célra nemcsak községi és közigazgatási börtön, hanem bírósági fogház is igénybe vehető, mely utóbbi esetben az őrizetbe vett személyek rabokat illető ellátásban és elbánásban részesülnek. A királyi ügyészségnek ilyen költségei külön számoltatnak el.

— **Új japán hajóhad.** Genből jelentik: Tokióból új tengeri hajórajt indítottak el. A hajóraj áll 4 csatacirkalóból és több kisebb feldeítő hajóból. A hajóraj már júliusban kiutolt az Atlanti Oceanra.

— **Hadi jótékonyosság.** Az aradmegyei rokkant katonák, hadi özvegyek és árvák alapja javára belolyt újabb adományok: Szabadhelyi községi jegyző persety gyűjtése: 39 korona 65 tillér, Mairovitz Adolf dr. (Máriaradna) június és július havi adománya 400 korona.

— **Adomány.** Vámos Antal sertésbizlal-dai igazgató szakértői díj címén kapott 200 koronát telereszben a rokkant katonák, telereszben a nadiárvák javára adományozta.

— **Underwood-gépiró és gyorsíró szakiskola Zitter és Hollós cégnél, tópostávaszomben.** Ugyanott írásmunkák és sokszorosítások a legjutányosabban vállaltatnak. 4697

— **Házra és földekre olesó amortizációs kölcsönök:** közvetít Szűcs F. Vilmos a nagy-szebeni földhitelintézet képviselője Arad, Karolina-utca 10. 3822

Jegyezzünk a magyar főváros
:- házszámalékos kölcsönére :-

LEGUJABB.

Röggel 3 órakor érkezett telefonjelentés.

Cernin gróf tanácskozása Bratianuval.

Berlin. A Berliner Tageblattnak jelentik Bukarestből: Cernin gróf osztrák-magyar követ nösszesen tanácskozott Bratianu miniszterelnökkel. Megjelent a követ a királynál és az audiencia után visszautazott Sinajába, a német követ vele együtt utazott. Bratianu néhány napi tartózkodásra Birlokara utazott. A városban elterjedt hírek, melyek szerint a királyi yakorlatok alkalmával csapatkoncentrációk lennének, ma hivatalosan megcáfolták.

Berlin. A Vossische Zeitungnak jól értesült helyről a következőket jelentik: Mint hogy a román alkotmány értelmében koronaanács, mint intézmény egyáltalában nincs, nem lehet másról szó, mint minisztertanácsról, melyben Jonescu és Filipescu is mint tanácsadók résztvennének. A király sinajai nyári tartózkodását az idén nem tervezte állandónak, hanem fel- vagy Sinaján és Bukarestben fog tartózkodni. Ezért utazását nem szabad nyugtalanító szimptomának tulajdonítani. A Patria című új lap élesen megtagadta a trónörökös, aki eddig tartózkodott minden politikai szerep-estől. A trónörökös a sertégetesen miatt panaszt emelt a bíróságnál.

Berlin. Bukarestből jelentik: A kivitelezési bizottság elhatározta hogy az új buza kivitelét csak szeptemberben kezdi meg, mert addig tartanak az előmunkálatok a kivitelezési kontingens megállapításának. Targyalások folynak nagy mennyiségű árpa és orso kivitelére nézve.

Német haditörvényszéken kivégzett angol hajóskapitány.

Ejjele 2 órakor érkezett telefonjelentés.

Budapest, június 28.

Berlinből írták: Június 27-én délután 3 órakor Brügében a tengerészeti hadbírószék halálra ítélte a Brükelles nevű angol gőzös kapitányát, Fciadót.

A kapitánynak az volt a bűne, hogy 1915 március 28-án délután fél 3 órakor a Maas világító hajónál neki iramodást intézett az U 33 ellen és az csak úgy tudott menekülni, hogy ügyes manőverrel az utolsó pillanatban alámerült. A vádlottat valamint a hajó vezető tisztjét és gepessét az angol admirális mint hőöket ünnepelte és aranyórával ajándékozta meg és az angol alsó házban dícsőitették tettüket.

A vádlott asszal védekezett, hogy ő csak az angol admirális parancsát teljesítette.

Az ítéletet június 27-én délután végrehajtották.

Ezzel meg van törölve ama gyalázatoságok egyike, amelyet az angol haditengerészet a kereskedelmi hajózás örve alatt követett el asszal, hogy meg csak módot sem adott a német hajóknak arra, hogy fogókat megmutatva minőségek dekralalják.

SPORT.

Az aradi sport-élet fejlődése.

(Szubvenciók az egyesületeknek.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, július 28.

Az aradi Torna Egyesület ma délután tartotta Lócs Rzsó helyettes-polgármester előnklete alatt választmányi ülését. Az ülésen az az örvendtes eseményt hozták a tagok tudomására, hogy az Országos Testnevelési Tanács, méltányolva az ATE kiváló működését és a sportfejlesztés érdekében kifejtett busgó tevékenységét kilenczser korona évi szubvencióban részesíti. A szubvencióból 8000 korona a tornacsarnok építésére, 1000 korona pedig régi adósságainak törlesztésére fordítandó. Igéretet kapott arra is, ha az ATE továbbra is hasonló mértékben folytatja hasznos sportbeli tevékenységét úgy az egyesület régi adósságait is hajlandó kitizetni. A választmány úgy határozott, hogy az adóság kifizetésére szant összeget azonnal felhasználja, míg a további nyolcezer koronát egyelőre takarékosan helyezi el.

A választmány továbbá az egyesületnek orosz fogságban elhalálozott jeles tagjának, Dulász Sebőnek kegyeletos emlékével foglalkozott. Dulász többszörös aradi bajnok volt, s szülei most fiuk halála után az egyesületnek ajándékozták a jeles sportember verseinyein nyert emléktárgyait. A választmány elhatározta, hogy a háboru után Dulász nevével örökös vándordíjat tús ki.

A Magyar Labdarúgók Szövetsége arról értesítette az egyesületet, hogy méltánylasként az ATE-nek a labdarúgás terén kifejtett érdemeiért augusztus 6-án leküldi Aradra a magyar Testgyakorlók Körének reprezentatív csapatát Schlosser Imrével az élén, hogy az aradi közönség ideális játékban gyönyörködhessek.

Ugy értesültünk, hogy a testnevelési Tanács a másik kiváló aradi sportegyesületnek az A. A. C.-nak a sportfejlesztés terén kifejtett érdemei elismeréséül 8000 koronát adományozott új sporttelepének létesítésére.

+ AMTE—ATE. Örösi érdeklődéssel várja a sportközönség a vasárnapi AMTE—ATE. mérkőzést, mely eldönteni van hivatva, ki

viszi a vezetőszeropet a város sportéletében. Mindkét csapat erősen készül erre a találkozásra, és tekintve a legutóbbi fővárosi csapatok ellen elért formájukat, szép és izgalmas mérkőzésre van kilátásunk, melynek sima lefolyását a szövetségi bíró személye is biztosítja. Előzőleg fél 3 órakor az Aradi Törökvés FC. az AMTE. ifjúsági csapatával játszik, 4 órakor az AMTE. I. b. találkozik ismét az ATE. I. b. csapatával, utána fél 6 órakor kezdődik a nagy mérkőzés. Jegyek elővételben kaphatók: Bioch H., Hegedüs Gyula, Maudit Emil, Bauer Gyula és Katona Imre urak üzletében. 3892

A szerkesztésért felel:

Bodnyánszky Endre távollétében:

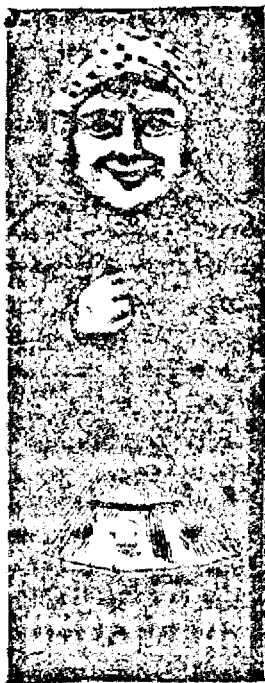
Stauber József.

NYILTÉR.

(Az ezen rovat alatt közlöltekért nem vállalunk felelősséget)

Megtakarítások:

50% a szappannak, 9/10 a munkaidőnek.

Nincs kéféls és dörzselés. Háromszoros tartóssága a ruhának.

A kezeket nem rongálja, szavatosság, ha a rozsdá ellen biztosított világhírű és számos magasabb körökben, kitűnő eredménnyel használta 66682 szám alatt szabadalmazott »DROSZLAN« légnymosu kézimossógéppel mossa, öblögeti és kékíti a ruhát.

Ara 20 korona bérmentve.

Rendelések az összeg előzetes beküldése mellett.

Csakis az »DROSZLAN« védjeggyel ellátott valódi. Utánzatoktól óvakodjunk!

Egyedárusítás:

Weisz József
Budapest

VI., Gyár-utca 20. Telefon: 70-01. Sörgöncim: Climax. 6682

PEAFF
Varrógépek

műhímszésre és ipari célokra, utólérhetetlen tartósságuk, könnyű, zajtalan járás.

Waffenrad kerékpárok, Iró-angyal védjegyes és Columbia gramophonok, legújabb felvételű Király Ernő lemezek kizárólag

Hammer Vilmos

műszerésznél kaphatók
Arad, Szabadság-tér 5—6.
Telefon szám 96.

Ablakredők

Valódi amerikai üzemű öblökő ablakredőnyök gyári raktára.

Gyermekkecsik

• valamint összecsucskáló

nyugvó-ágyak

nagy választékban.

Zimmermann Ignác

norinbergi diszkrét- és játéka-
ru üzletében. 2181
Arad, Szabadság-tér 21.

5726—1916. pm. ss. Hirdetmény.

A hadicélokra igénybevett fémtárgyak átvételére kiküldött bizottságok jelentéséből tudomásomra jutott, hogy a fémtárgyak beszoigáltatására kötelezettek beszoigaltatási kötelezettségüknek egyáltalán nem tesznek eleget.

Ennélfogva nyomatékosan figyelmeztetem városom lakosságát, hogy a vonatkozó kormányrendeletek értelmében a beszoigaltatási határidő lejártá után külön ellenőrző bizottságokat fogok alakítani, melyek hivatva lesznek a beszoigaltatási köteleesség pontos teljesítését a legszigorúbban ellenőrizni.

Ezen bizottságok jogosítva vannak úgy az üzemtelepek és üzlethelyiségekben, mint a magánlakásokban megjelenni, s amennyiben a beszoigaltatásra vonatkozó rendelkezések megszegését, vagy figyelmen kívüli hagyását állapítanak meg, úgy a fémtárgyak átvételét nyomban a helyszínen keresztül vihetik.

Egyben pedig mindazok ellen, kikről megállapítást nyer, hogy a hadi célokra igénybe vett fémtárgyait eltitkolja a beszoigaltatandó tárgyat be nem szolgáltattja vagy a rendelkezéseket egyébként megszegi, kibégási eljárást fogok indítani és a terbelteket, amennyiben cselekményük súlyosabb beszámítás alá nem esik az 1914. évi L. te. 17. §-a értelmében két hónapig terjedő elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel fogom büntettetni.

Mind ezek előre bocsátása mellett felhívom városom lakosságát, hogy fenthivatkozott következmények kikerüése céljából beszoigaltatási kötelezettségének f. évi augusztus hó 1-ig legzésőbb pontosan feleljen meg.

Egyben tájékozással újból közlöm, hogy az I. számú bizottság hatásköre kiterjed a Városháza, a Széchenyi-, Perényi-, Magyar- és Borona-utcák vonalától délre eső városrésze, továbbá fent hivatkozott utcák összes lakóira, a II. számú bizottság hatásköre alá pedig a fent hivatkozott utvonattól északra eső városrésze, továbbá Ség, Poltura, Gáj külváros és a tanyák tartoznak, az I. sz. bizottság az Erzsébet-városi (Kapa-utcai) községi elemi leányiskolájában, a II. számú bizottság pedig az Újtelepi községi finiskolájában f. évi augusztus hó 1. napjáig naponta délelőtt 8—12, délután 2—6-ig működik.

Arad, 1916. július 25-én.

Varjassy, polgármester.

Jó családból való leány,
akinek szép írása van
és németül is tud

HAJÓS ÁRPÁD

:: laboratóriumában felvétetik. ::

Ha tyukszeme van és
gyötri nagy kín,

A legjobb gyógyszer
az Anagallin.

Ara utasítással 1 korona.

Gyöngyfehér fogakat

nyerünk a

Doré fogpaszta

használatával. Nem habzik! A
szájüreget desinfectálja, utóke-
lgen kellemes. Ara egy porcelán-
szelencének 80 fillér.

Fenti szerek kizárólagos készítője és egyedül nagy raktára:

HAJÓS ÁRPÁD

Gyógyszertára Arad, Andrásy-tér 22. sz. (Megyeházzal szemben.)

3524—1916. pm. sz.

Hirdetmény.

Közhíré teszem, hogy a rhesnek kilogrammonkénti áráat f. hó 22-től kezdve 2 kor. 00 fillérben állapítottam meg.

Aki ezen összegnél drágábban árusít vagy vásárol, kihágást követ el 600 kor. pénzbüntetéssel és 2 hónapig terjedő elzárással büntetettik.

Arad, 1916. július hó 22-én.

Varjassy, polgármester.

5642—1916. pm.

Pályázati hirdetmény.

Arad sz. kir. város közönségénél évi 500 korona fizetéssel és 100 korona lakbérilletményel és öt évenként korpótlékkal javadalmazott Gáj külvárosi szüléssnői állás üresedésbe jövén, felhívom mindazokat, akik ezen állást elnyerni óhajtják és az 1876. évi XIV. tc. 51. §-ában meghatározott képesítéssel rendelkeznek, hogy pályázati kérvényeiket hozzam f. évi augusztus 1-ig nyujtsák be. — Arad, 1916. július 10-én.

Varjassy, polgármester.

15291—1916. kh.

Hirdetmény.

Közhíré teszem, hogy a nagym. m. kir. kereskedelemügyi miniszter ur 42972—916. sz. rendeletével, a zsiradékoknak és olajoknak a gyógyszerészet körében való felhasználása tárgyában akként rendelkezett, hogy a gyógyszerkönyv és orvosi rendelvény alapján készített gyógyszerek, ugyszintén az engedélyezett gyógyszerkülönlegességek előállításához emberi táplálékul alkalmas szá-

A sárgán is épen ugy hat,
Akárcsak a feketén,
Olyan sima mint a túlkör,
Ha cipőre kenem én.
És mint csillag — épu gy csillog
Ide-oda rajt a fény;
Micsoda egy csoda hát ez?

— — Ez a

PYRRAM

CIPŐ-KRÉM

Gyártja: **BENEŠTESTVÉREK, GYŐR**

6907

lonnát, zsirt, természetes, akár friss, akár olvasztott vaját, mesterséges vaját, vagy margarint, valamint bármiféle más állati és növényi zsirt, zsiradékot és olajat az 1.853—1916. M. E. számú rendeletben megállapított korlátokra való tekintet nélkül szabad felhasználni, feldolgozni, idegen anyaggal keverni, vagy egyébként átváltoztatni.

Greén főkapitány.

legmagasabb árak megállapított korlátozását kijátssa vagy megbiúsítja, vagy aki bárkinek e korlátozás hiátszasával vagy meghusításával irányuló eljárását bármely módon elősegíti vagy eltitkolja.

A jelen § ba ütköző kihágás miatt nem büntethető az, aki a követelt árt a jelen r-ndelet ellenére megígérte vagy megfizette, ha a kihágást a hatóságnál feljelenti.

Arad, 1916. július hó 24-én.

Városi tanács.

19339—1916.

Hirdetmény.

A m. kir. ministerium 2371—1916. számú rendelete alapján a liszt arakat a következőkben állapítjuk meg f. hó 20-tól kezdődőleg.

A Boros Béni-téri lisztelosztó helyiségben a nagybani eladási árak: 0-ás liszt, vagy dara 98 korona, főzöliszt 61 korona, kenyér liszt 43 korona métermázsánként.

A kiskereskedői forgalomban: 0-ás liszt, vagy dara 1 kor. 02 fill., főzöliszt 64 fillér, kenyérliszt 45 fillér kilogrammonként.

Mindennemű korpa és konkoly eladási ára 100 kg-ként 25 korona.

Ezen hirdetményben a feltüntetett árakat, amelyek magukban foglalják a rakodó állomáshoz való szállítás költségét métermázsánként (100 kg.) tiszta súlyra, zsák nélkül, az átvétel helyén és készpénzfizetés mellett történt eladás esetére kell érteni. A legmagasabb ár zsák nélkül értendő. Az eladó az általa szolgáltatott zsák árát külön felezámithatja.

A vételár hitelezése esetében a megállapított legmagasabb áron felül követelhető kamatnak kamatlába legfeljebb 2%-al haladhatja meg az Osztrák-Magyar Banknak az ügylet megkötésekor érvényben állott váltó leszámítolási kamatlábát.

A jelen rendelettel megállapított legmagasabb árak 1916. évi július hó 22. napján lépnek életbe.

Aki a jelen rendelet hatálya alá eső cikkért a jelen rendelettel megállapított legmagasabb árnál magasabb árt, vagy fel nem számítható bármilyen mellékszolgáltatást követel, elfogad, ígéretet, vagy adat a maga vagy harmadik személy javára ugyszintén az is, aki a jelen rendelet ellenére ily cikkeért a jelen rendelettel megállapított legmagasabb árnál magasabb árt vagy a legmagasabb áron felül a jelen rendelet szerint fel nem számítható bármilyen mellékszolgáltatást ígér vagy szolgáltat az eladó vagy harmadik személy részére, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és 6 hónapig terjedhető elzárással és 2000 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Ha megállapítható annak a nyereségnek az összege, amelyet a tettes cselekményével illetéktelenül elért, az alkalmazandó pénzbüntetés 2000 koronán felül a megállapított nyereség kétszeresével felémelt összegig terjedhet.

Ugyanigy büntetendő az is, aki akár szándékosan, akár a köteles gondosság elmulasztásával bármely módon közreműködik abban, hogy az árusítással megbízott alkalmazottja, vagy az eladást közvetítő más személy a jelen rendelet hatálya alá eső cikkért követelhető

Kereskedők figyelmébe

Cukorkák, Candis és Málnaszörp

nagyban

5906

Grünwald és Moskovitz
cégnél Arad, a városházzal szemben.

